

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اختلافات یادگیری مدرسه‌ای

نویسندگان :

عابد مولودی

(پژوهشگر و کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی)

حمید محمدی

(کارشناس و مربی مرکز مشکلات ویژه‌ی یادگیری)

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری

مولودی، عابد، ۱۳۵۷ -
اختلالات یادگیری مدرسه‌ای / نویسندگان عابد مولودی، حمید محمدی.
سقز: نشر بیریار، ۱۳۹۴.
۱۲۹ ص.: مصور، جدول، نمودار؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.

شابک
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت

۹۷۸-۶۰۰-۹۵۱۱۰-۸-۲:
مشکلات یادگیری کودکان دارای نارساییهای ویژه یادگیری را به چالش

می‌کشد
موضوع
موضوع
موضوع
شناسه افزوده
رده بندی کتبه
رده بندی دهانه
شماره کتابشناسی

یادگیری — اختلالات
خوانش پریشی
کودکان ناتوان در یادگیری — آموزش و پرورش
محمدی، حمید، ۱۳۶۵ -
LC: ۴۷۰۴ الف م / ۳ ۱۳۹۴
۹/۳۷۱
۳۹۳۳۲.۲:

Birg...14@gmail.com

نام کتاب : اختلالات یادگیری مدرسه‌ای
مؤلفان : عابد مولودی - حمید محمدی
سال انتشار : اول - ۱۳۹۴
تیراژ : ۱۰۰۰ جلد
صفحه‌آرایی : امید مقدس (سقز)
انتشارات : بیریار
قیمت : ۸۰۰۰ تومان

تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر برای مؤلفین محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۱		مقدمه
۱۵		فصل اول: اصطلاحات یادگیری
۱۶		علم اصطلاحات یادگیری
۱۶		تعریف اصطلاحات یادگیری
۱۶		دانش آموزان دارای اختلال یادگیری
۱۷		علل نارسایی‌های ویران یادگیری
۱۷		محیط خانواده آشفته
۱۸		ویژگی‌های کلی و عمومی یادگیری دانش‌موزان دارای نارسایی ویژه یادگیری
۱۹		ویژگی‌های اختصاصی دانش‌آموزان دارای نارسایی ویژه یادگیری
۲۲		تشخیص و ارزیابی
۲۳		ارزیابی کلی
۲۳		مراحل تشخیص و ارزیابی در مراکز مشکلات ویژه یادگیری
۲۳		الف - ارزیابی اولیه
۲۳		ب - ارزیابی تخصصی
۲۴		ج - ارزیابی پیشرفت تحصیلی
۲۴		نظریه‌های علم نارسایی‌های ویژه یادگیری
۲۴		۱- رفتارگرایان (واتسون، اسکینر، ثرندایک)
۲۴		۲- شناخت‌گرایان (پیاز، ورنر و برونر)
۲۴		۳- نظریه انسان‌گرایان (راجرز، مازلو و رولومی)
۲۵		۴- نظریه روان‌کاوان (فروید، آلفرید و آدلر)
۲۵		۵- نظریه‌های بازی درمان‌گرایان
۲۵		۶- نظریه‌های حرکت‌درمان‌گرایان
۲۶		۷- نظریه ساخت‌گرایان

- ۲۶..... ۸- نظریه مغز محوری
- ۲۷..... رابطه اختلالات یادگیری با سایر علوم
- ۲۸..... نظریه تأخیر در رشد
- ۲۸..... نظریه آسیب‌های جزئی در مغز
- ۲۸..... نظریه‌های زبان شناسان (جامسکی، ویگوتسکی و معاصر)
- ۲۸..... نظریه چند عاملی (رویکرد بین رشته‌ای)
- ۲۹..... نگیزش و اختلالات یادگیری
- ۳۰..... رفع مشکلات درماندگی آموخته شده:
- ۳۰..... بگزش و اختلالات یادگیری

فصل دوم: بگت..... ۳۳

- ۳۸..... ردگیری حروف هج و کلمه و لمس آنها با انگشت
- ۳۸..... اضافه کردن یک حرف یکسان به آخر کلمه و ترکیب آن
- ۳۸..... روش ادراکی - حرکتی کلمات
- ۳۹..... تمرین زبان آموزی
- ۳۹..... قافیه پردازی
- ۳۹..... معکوس سازی حروف کلمات یا هجای کلمات
- ۴۰..... کلمه سازی
- ۴۰..... تشخیص موقعیت حروف در کلمه
- ۴۰..... تمرین جابه جایی حروف در کلمه
- ۴۱..... توجه به ریشه‌ی کلمات (تمرین پیشوندها و پسوندها) جهت کلمه سازی
- ۴۱..... استفاده از کلمه‌ی کلید
- ۴۱..... پررنگ کردن حروف توخالی، نقطه چین تا محو تدریجی اثر کلمه
- ۴۲..... تشخیص حروف اول، وسط یا آخر کلمه
- ۴۲..... تمرین صدا کشی
- ۴۲..... تمرین بخش کشی یا هجا کشی
- ۴۳..... روش چند حسی (فرنالد - واکت - گیلینگام و ...)
- ۴۵..... دادن رمز و راز به کلمه جهت یادگیری حروف
- ۴۶..... نقطه گذاری

۴۶	صدا گذاری
۴۶	تشخیص شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود در تصاویر و علائم
۵۱	تقویت حافظه کودکان
۵۲	تقویت تعادل
۵۳	تقویت هماهنگی چشم و پا
۵۳	تقویت تجسم فضایی

فصل دوم : خواندن..... ۵۵

۵۶	خواندن
۵۶	مراحل تحولی در یادگیری خواندن
۵۷	مؤلفه‌های اصلی در یادگیری
۵۷	خواندن دو مؤلفه دارد:
۵۸	نارساخوان
۵۸	تعاریف
۵۹	مراحل اساسی فرایند تدریس خواندن
۶۰	(آموزش خاص) چه کمکی به پیشگیری از ناتوانی‌های خواندن می‌کند؟
۶۰	فنون آموزشی جهت ارتقای روان‌خوانی دانش‌آموزان با مشکلات خواندن
۶۱	اختلال خواندن
۶۱	انواع مهارت‌های رمز گشایی خواندن
۷۰	انواع خواندن
۷۰	اجزاء یک متن یا یک داستان
۷۱	پنج راهبرد درک مطلب
۷۲	انواع مهارت‌های تفکر در خواندن
۷۲	ارزیابی مشکلات خواندن

فصل چهارم : دست خط..... ۷۳

۷۴	نوشتن
۷۴	نوشتن چگونه ارزیابی می‌شود؟
۷۵	ویژگی‌های دانش‌آموزان دارای اختلال دست خط

۷۵	علل و آثار مشکلات دست خط
۷۶	اختلالات نوشتن
۷۶	منشأ مشکلات موجود در نوشتن
۷۷	عوامل مؤثر در ارزیابی نوشتن
۷۸	چه مداخله‌هایی در رفع مشکلات دست خط مؤثر هستند؟
۷۹	انواع مهارت‌های دست خط جهت مداخله
۷۹	انته‌هام، نارسانویسی
۸۰	روش‌های آموزش دست خط
۸۰	الف - مهارت‌های آمادگی
۸۲	ب - راه‌های تسهیل آموزش دست خط
۸۳	ج - کندن می
۸۳	علل کند نویسی
۸۳	در صورت مشاهده علایم فوق: تمرینات تقویت عضلات استفاده کنید:

فصل پنجم: جمله‌سازی و انشا

۸۵	انشاء
۸۶	نقش انشا در دوره‌ی دبستان
۸۶	اهداف انشا نویسی
۸۷	آموزش انشا در سه قالب انجام می‌گیرد:
۸۷	ویژگی‌های کودکان دارای مشکلات انشا
۸۸	آموزش جمله‌سازی
۸۸	انواع تمرینات جمله سازی
۹۰	کاربرد پیشوندها و پسوندها
۹۰	پیشوندها
۹۱	پسوندها
۹۲	کلمات ترکیبی
۹۴	کاربرد الف کوتاه
۹۴	کاربرد تنوین در زبان فارسی
۹۴	کاربرد خا - خوا در زبان فارسی

کاربرد (ه - ه)	۹۴
آموزش دستور زبان	۹۵
اختلالات گفتار دانش آموزان دچار نارسایی های ویژه یادگیری	۹۶
ارزیابی از انشا	۹۷

فصل ششم : ریاضیات و حل مسأله..... ۹۹

ریاضیات و حل مسأله	۱۰۰
ویژگی های کودکان مبتلا به ناتوانی یادگیری در حساب	۱۰۱
انواع مشكلات حساب	۱۰۲
رشد ریاضی	۱۰۳
دانش آموزان چه مسأله های ریاضی دارند؟	۱۰۵
الف) مشکلاتی در رشد شناختی و دانش اطلاعات	۱۰۵
ب) مشکلات مربوط به عملکرد حساب	۱۰۵
ج) مشکلات مربوط به عملکرد اصلی حساب و حل مسأله	۱۰۵
عوامل مؤثر بر رشد ریاضیات	۱۰۶
مفاهیم پیش نیاز ریاضی	۱۰۶
مفاهیم پیش نیاز درک عدد	۱۰۶
مفاهیم ریاضی چیست؟	۱۰۷
مهارت درک عدد	۱۰۷
ارزشیابی شمارش	۱۰۸
پردازش عددی	۱۰۸
کاربردهای ریاضی	۱۱۰
وسایل و ابزارهای لازم برای ریاضی	۱۱۰
حل مسأله	۱۱۱
مهارت حل مسأله	۱۱۱
پیش نیازهای حل مسائل در ریاضی	۱۱۱
ارزشیابی ریاضیات و حل مسأله	۱۱۶
روش های تدریس ریاضیات در دانش آموزان دارای نارسایی های ویژه یادگیری	۱۱۷

۱۱۹	فصل هفتم: اختلال‌های یادگیری غیرکلامی
۱۲۰	اختلال یادگیری غیر کلامی
۱۲۰	سه نوع طبقه‌بندی در ارتباط با کودکان دارای اختلالات یادگیری غیرکلامی
۱۲۱	نشانه‌های اختلال‌های یادگیری غیر کلامی
۱۲۲	طبقه‌بندی دیگر از اختلالات یادگیری غیر کلامی (NLD)
۱۲۳	ویژگی‌های کودکان دارای اختلالات یادگیری غیر کلامی
۱۲۳	مشکلات دانش آموزان دارای اختلالات یادگیری غیرکلامی در حوزه‌های مختلف
۱۲۳	رابط فضایی
۱۲۴	روابط اجتماعی
۱۲۵	ریاضیات
۱۲۵	نوشتن
۱۲۵	رفتار
۱۲۶	کارکرد اجرایی
۱۲۶	کارکرد زبان
۱۲۶	توانایی فضایی - دیداری - حرکتی - ظریف حرکتی
۱۲۷	کنکاش و اکتشاف
۱۲۷	ادراک
۱۲۷	عملکرد تحصیلی و آموزشی
۱۲۸	تشخیص و ارزیابی اختلال یادگیری غیر کلامی
۱۲۹	درمان اختلالات یادگیری غیر کلامی

بنام خدا

مقدم

یادگیری ابزار آموختاری و پرورش انسان با محیط اطراف در حال تغییر خود است. اگر کودکان و نوجوانان در جهان پیشرفته و پیچیده امروز نتوانند یاد بگیرند، نمی‌توانند روابط بهتر، همکاری بهتر و زندگی بهتری داشته باشند. به ویژه اینکه ما در دنیایی چند رسانه‌ای زندگی می‌کنیم، که «رایانه»، «شبکه» و «اینترنت» و جز آن را با خود به همراه آورده است. اصطلاح نارسایی‌های ویژه یادگیری، بر نارسایی آن گروه از خردسالان و دانش‌آموزانی دلالت دارد که با وجود برخورداری از هوش طبیعی و بالاتر و اندام‌ها، دیداری، شنیداری و حرکتی سالم، مشکلاتی در گوش دادن دقیق، صحبت کردن واضح، فکر کردن، خواندن، نوشتن، هجی کردن و محاسبات ریاضی دارند.

بسیاری از دانش‌آموزان دچار مشکلات یادگیری، در «زمان» با مشکل بزرگی مواجه هستند، اما در زمینه‌های دیگری نظیر؛ ریاضیات، ورزش، هنر، کاردستی و موسیقی توانایی‌های چشمگیری دارند. اگر مشکل «خواندن» دانش‌آموزان رفع گردد، بسیاری از مسائل آنان حل خواهد شد.

«تحوه پردازش اطلاعات» در امر یادگیری بسیار مهم است. از طریق پردازش صحیح اطلاعات که رویکردی شناخت‌نگر بر مبحث مشکلات یادگیری است، می‌توان مسائلی را که کودکان تجربه می‌کنند، درک کرد. با «پردازش اطلاعات»، می‌فهمیم چگونه اطلاعات را کسب کنیم، چگونه آن را دستکاری و

تجزیه و تحلیل کنیم، چگونه آن‌ها را به خاطر بسپاریم و در نهایت چگونه اطلاعات را به دیگران انتقال دهیم. کودکان دارای نارسایی در یادگیری به خاطر مشکلاتی که در پردازش اطلاعات دارند، معمولاً در یادگیری از طریق شنیداری یعنی توانایی در گوش دادن و فهمیدن از طریق صوت مشکل دارند. اکثر پژوهش‌ها نشان می‌دهند که کودکان نارساخوان و نارسانویس مشکلاتی در «آشناسی» و «حافظه‌ی فعال» دارند. یعنی آنها در تشخیص واج‌ها و تمیز صداها مشکل دارند. برای آنها به خاطر سپردن ترکیب و توالی آواهای تشکیل دهنده‌ی یک کلمه و هجی کردن کاری بس دشوار است. پژوهش‌های جدید نیز موید این مطلب است که دانش‌آموزانی که در ریاضیات مشکل دارند، در مهارت‌های پایه ریاضی، درک عدد، خلاقیت عددی و حل مسائل ضعیف هستند.

بنابراین علم اختلالات یادگیری نه تنها حیطه‌ی تحصیلی، بلکه حیطه‌های آواشناختی، زبان شناختی، روان‌شناختی، عاطفی، اجتماعی و کل زندگی کودک مبتلا را نیز می‌تواند تحت نظر قرار دهد، و نگرانی‌های عمده‌ای برای کودک و آینده‌ی وی به ویژه والدین ایجاد کند که این امر مهم، انعطاف‌پذیری و پویا بودن مربیان را در کار بازپروری دانش‌آموز می‌طلبد. در این کتاب و کتاب‌های دیگر سعی کرده‌ام که مبحث اختلالات یادگیری را تحت عناوین «اختلالات یادگیری مدرسه‌ای»، «اختلالات یادگیری شنیداری» و «اختلالات یادگیری بالینی» به رشته‌ی تحریر کشیده و گردآوری نمایم. اختلالات یادگیری و کاربست آن در سال‌های اخیر تغییرات زیادی کرده‌اند و من کوشیده‌ام که این تغییرات را با تلفیق نظریه و کاربرد عملی آن جهت بهبود توانمندی‌های ذهنی و یادگیری کودک نشان دهم. این تغییرات «انقلاب شناختی» را منعکس می‌کند که اختلالات یادگیری و آموزش را متحول کرده است. مباحث این کتاب و سایر کتاب‌ها در این راستا، به شما کمک می‌کند تا با دیدی باز و فکری نو به مقوله‌ی یادگیری کودکان بیاندیشید، این اثر حاصل

سال‌ها کار عملی و بالینی با دانش‌آموزان دارای نارسایی‌های ویژه‌ی یادگیری و برگزاری کارگاه‌ها و همایش‌های علمی است، این اثر توانسته بین نظریه و کاربرست ارتباط برقرار کند، با توجه به اینکه علم اختلالات یادگیری در سالهای اخیر دستخوش تحولات زیادی شده است، در این سال‌ها کتاب‌های زیادی ترجمه شده اند، اما از دیدگاه بسیاری از مربیان که با این قبیل از دانش‌آموزان درگیر هستند، با توجه به تک بعدی نگری کتاب‌های ترجمه شده به مقوله‌ی اختلالات یادگیری، نیازهای کلاس را برآورده نمی‌کنند و تفکر کودکان را به چالش نمی‌گیرند. بنابراین تالیف کتاب‌هایی که ادغام نظریه و مداخلات آموزشی و راهبردهای درمانی است را ایجاب می‌کند. از مربیان و علاقمندان خواستارم که هیچ انری در این باب و نقص نیست، اینکه با نظرات و پیشنهادات ارزنده‌ی خود، ما را در چگونگی بهتری یاری نمایند، باشد که مورد رضایت خداوند متعال و مورد استفاده‌ی اساتید و مربیان دلسوز واقع شود.

مؤلفان

شهریور ۱۳۹۴